

Utvärdering av det finska systemet med skattereduktion för hushållsnära tjänster

I Finland medges sedan 1997 skattereduktion för utgifter för hushållsnära tjänster. Om tjänsten köps av ett företag uppgår skattereduktionen till 60 procent av arbetskostnaden inklusive mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter. Om hushållet i stället anlitar en privatperson medges skattereduktion med 30 procent av lönen och 100 procent av arbetsgivaravgifterna. Vid dessa skattereduktioner är subventionsgraden 55,2–57,2 procent. Skattereduktion medges för traditionella hushållsgöromål, såsom städning, tvätt och matlagning, men även för vård- och omsorgsarbete samt för planerings-, bygg- och reparationsarbeten.⁵⁰

De samhällsekonomiska effekterna av det finska systemet har utvärderats av det ekonomiska forskningsinstitutet LTT-Tutkimus Oy på uppdrag av Arbetsministeriet.⁵¹ Målet med utvärderingen var bl.a. att utreda hur skattelättnaden har påverkat sysselsättningen i den privata tjänstesektorn. Utvärderingen är främst baserad på intervjuer med företag och hushåll samt med experter och ansvariga på olika myndigheter. Därutöver redovisas statistik på området. Resultaten från den finska utredningen utgör ett underlag för den fortsatta debatten i såväl Finland som Sverige.

Den allmänna uppfattningen, så som den framställs i bl.a. massmedier, är att systemet leder till högre sysselsättning, men effekten är enligt utvärderingen förhållandevis liten. Antalet årsarbetstillfällen som skapats inom ramen för skattereduktionen beräknas ha uppgått till mellan 5 340 och 6 730 år 2003. För bygg- och reparationsarbeten bedöms hälften av dessa årsarbetstillfällen ha förekommit även utan skattereduktion medan motsvarande andel för traditionella hushållsgöromål uppskattas till 20 procent (se tabell 42). Nettotillskottet av årsarbetstillfällen kopplade till skattereduktionen uppskattas till mellan 2 880 och 3 644, vilket motsvarar 0,1–0,2 procent av sysselsättningen i Finland. För-

delningen av årsarbetstillfällena mellan olika hushållsnära tjänster redovisas i tabell 42.

Tabell 42 Sysselsättningseffekter 2003
Nettotillskott

	Årsarbetstillfällen
Traditionella hushållsgöromål ¹	560–744
Bygg- och reparationsarbeten ²	2 320–2 900
Totalt	2 880–3 644

¹ Traditionella hushållsgöromål inkluderar städning, tvätt, matlagning, vård- och omsorgsarbete.

² Bygg- och reparationsarbeten inkluderar även gårds- och trädgårdstjänster.

Källa: LTT-Tutkimus Oy.

Tabellen visar att större delen av det beräknade nettotillskottet avser bygg- och reparationsarbeten. Endast 560–744 årsarbetstillfällen utgörs av traditionella hushållsgöromål.

Nämnda siffror på årsarbetstillfällen beaktar ej undanträngning av andra arbeten bl.a. genom skattelättnadens finansiering. Lägre skatt inom ett område måste balanseras av högre skatt på andra områden eller lägre offentliga utgifter, vilket kan medföra lägre sysselsättning inom andra områden. Därtill kan systemet ge en bestående ökning av den totala sysselsättningen endast i den mån arbetsutbudet blir högre eller den s.k. jämviktsarbetslösheten blir lägre. Ovan redovisade nettotillskott torde därför innebära en överskattning av effekten på sysselsättningen på medellång och lång sikt.

En svårbedömd fråga är hur systemet kommer att utvecklas över tiden. Det kan inte uteslutas att systemet kan växa bl.a. genom att nya företag etableras och att hushållen i allt högre grad ökar sitt marknadsarbete när tid frigörs från hemarbete.

Enligt den finska utvärderingen använde 5,2 procent av de finska hushållen (123 753 hushåll) skattereduktionen 2003. Av dessa hushåll köpte 27 procent traditionella hushållstjänster och 71 procent bygg- och reparationsarbeten. Skattereduktionen per hushåll (som använde skattereduktionen) uppgick till 737 euro (ca 6 600 kronor). Antalet hushåll som använde reduktionen har nästan fördubblats mellan 2001 och 2003. Potentiella användare av skattereduktionen under 2004 uppskattas till ca 6–8 procent av hushållen.

Skattereduktionen används främst av fyra grupper: Personer med årsinkomster över 40 000 euro (ca 360 000 kronor), ämbetsmän och direktörer, hushåll med egna hem och hushåll med minderåriga barn.

⁵⁰ I fördjupningsrutan "Det finska systemet med skattereduktion för hushållsnära tjänster" i *Konjunkturläget* december 2004 redogjordes bl.a. för de finska skattereglerna och syftet med regelsystemet.

⁵¹ Utvärderingen "Kysyntälähtöinen työllistäminen ja kotitalousvähennys" publicerades den 1 mars 2005 och är skriven av Kari Niilola, Mikko Valtakari och Ilkka Kuosa.